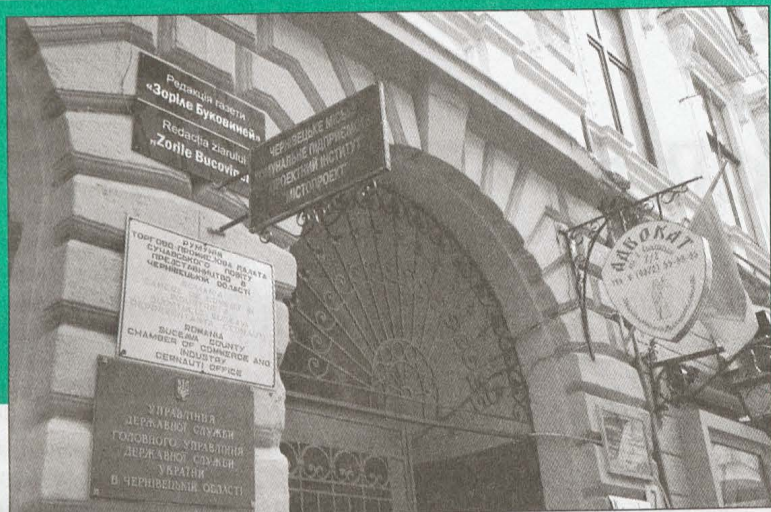

Ucraina

În Cernăuți, la „Zorile Bucovinei“

• La etaj, redacția ziarului „Zorile Bucovinei“

De-atâtea ori urcând în nordul Bucovinei, drumul a devenit ca și acela spre Câmpulungul zonei natale ceva din mine, inobservabil și vital. El duce obișnuit până în vecinătatea Primăriei, cu sediul Societății pentru Cultură Românească „Mihai Eminescu” Cernăuți în dreapta, clădire în care a concertat Ciprian Porumbescu și pe frontispiciul căreia flutură permanent tricolorul nostru. Deschisă spre Piața Centrală, a dispărutului monument al Unirii, străjuită acum de statuia lui Taras Șevcenko pe fundalul unei reproduceri a înscrisului emis de cancelaria lui Alexandru cel Bun, un privilegiu vamal în care Cernăuțiul este pomenit pentru prima dată, Primăria are în stânga începutul Căii Domnești din vremea Imperiului Austro-Ungar, botezată apoi cu numele ctitorului Unirii, lancu Flondor, iar astăzi cu acela al unei scriitoare ucrainene, Olga Kobyleanska, născută la Gura Humorului. Expoziție în aer liber, lecție de istorie și arte vizuale, restaurată și devenită pietonală din 2008, anul mării sărbători a celor șase secole de atestare documentară, ea este considerată cea mai frumoasă stradă a orașului, oraș cu care Ucraina se mândrește pentru mulțimea și diversitatea valorilor sale arhitectonice ce au rezistat eroziunii timpului și violenței evenimentelor. Cu draperii de flori înmiresmate îndărătul cărora se desfășoară agreabil viața teraselor și a restaurantelor, cu intrânduri din plante verzi dincolo de care mici magazine și curți interioare te întâmpină prietenoși, cu arbori ale căror coroane fac din băncuțele așezate în curgerea ei popasuri ispititoare pentru admirarea în tihnă a priveliștii, frumoasă din orice parte, din orice unghi, cu mirese adevărate și calească element de decor, această stradă domnească a fost și a rămas pentru mine înainte de toate strada redacției „Zorilor Bucovinei”, ziarul românilor din Ucraina.

I-am urcat treptele spre etaj prima dată în urmă cu peste 30 de ani. A fost o vizită fugară, așa spune chiar excepțională, deoarece ziariștii suceveni ajungeau la Cernăuți în exclusivitate ca invitați ai cotidianului ucrainean „Radianska

Bukovina”. Cu toții însă ne-o doream mult de tot, și ca să vedem orașul din amintirile părinților și bunicilor noștri, și ca să ne întâlnim colegii de breaslă de la ziarul de limba română, solicitați cu astfel de prilejuri ca traducători. În această ipostază am cunoscut-o pe Maria Toacă, originară din Boian, pe atunci încă tânără absolventă a Facultății de Jurnalism din Chișinău, azi condei redutabil, distins în această primăvară, pentru un volum de publicistică dedicat Bucovinei, cu Premiul Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România. „Zorile” aveau o echipă puternică, cu mulți gazetari veritabili, și cuvântul său era căutat și primit cu nesaț, chiar dacă apărea în haina străină a grafiei slave. „Prefabricatul” perioadei li se alăturau, pe cât se putea, și formulări inspirate, și fraze în care pulsa talentul, deoarece toți scriitorii al căror nume îl asociem azi cu nordul Bucovinei erau redactori sau colaboratori ai „Zorilor Bucovinei”. Mai mult, deși supuse cenzurii, aici li s-au tipărit primele versuri, proze, traduceri, lucru pe care nu doar că nu l-au uitat, dar nu uită nici să-l menționeze când se referă la ceasul debutului. Apoi povestea ziarului a continuat într-o manieră știută. În anii 90, a trecut, la început parțial, apoi integral, la grafia latină, obișnuindu-i sau reobișnuindu-i treptat cu aceasta și pe numeroșii săi cititori. El însăși a trebuit să învețe să trăiască altfel, în permanentă confruntare cu noi și noi dificultăți. Echipa s-a micșorat drastic, a scăzut și numărul aparițiilor pe săptămână, dar cum vorbim de o profesie a pasiunii și a curajului, „Zorile Bucovinei” continuă să intre benefic în casele românilor din Ucraina și să conteze în peisajul publicistic cernăuțean ca o prezență echilibrată și constructivă. La anul va rotunji trei sferturi de veac de existență.

Cifra îmi evocă vârsta la care a fost sărbătorit anul trecut Mircea Lutic, primul dintre scriitorii deja afirmați pe care i-am cunoscut la cel dintâi drum al meu la Cernăuți. Astăzi poet și traducător de excelență, membru al Uniunii Scriitorilor din Ucraina, Republica Moldova și România, *zoriștii* (secretar-general de redacție, cred), m-a impresionat atunci cât de multe

voia să știe despre autori și cărți la îndemâna oricărui iubitor de literatură din Suceava, adică la nicio sută de kilometri distanță de Cernăuți, cu atât mai mult cu cât librăria lor, „Drujba”, părea aprovizionată cu titluri la zi și din România. Abia mai târziu aveam să pricep diferența între ceea ce aveai și ceea ce doar primeai sau cum va povesti peste ani, memorabil, poetul Ilie Tudor Zegrea, despre primul său drum în Țară, la Suceava, mai exact despre întâia sa dimineață în care toată lumea vorbea românește: *Nu puteți să înțelegeți, spunea, ce confort este să te trezești în limba ta maternă!* Lucrase în redacție și Vasile Tărășeanu, pe el însă aveam să-l cunosc peste ani, la Bacău, la o manifestare Bucovia. În schimb, din aceeași promoție cu Mircea Lutic, și prozatorul și traducătorul Grigore Cigan, a fost un *zoriștii* de cursă lungă. Ca și antologia lui Vasile Tărășeanu, „Poezia Bucovinei”, „Cea mai curată lacrimă a noastră”, volumul său de articole și interviuri dedicate lui Eminescu, prin interlocutorii aleși, vorbește de o Bucovină literară întreagă. Mai mult de o Bucovină aparținând României literare. De altminteri, aceluiasi efort integrator i se subsumează și almanahul „Țara Fagilor” realizat de prozatorul, folcloristul și traducătorul Dumitru Covalciuc, și volumul de „Folclor stăneștean – în memoria lui Vasile Postecă”, ediție alcătuită de Ion Crețu, de Ion Filipciuc, din Câmpulung Moldovenesc, și de Ion Postecă, și Dumitru Covalciuc, și Ion Crețu cu partea lor de viață trăită în redacția „Zorilor Bucovinei”. Nu doar cu perioadă *zoriștii*, ci legați în continuare de ziar sunt și poezii Simion Gociu și Ilie Tudor Zegrea, acesta din urmă președintele Asociației Scriitorilor de Limba Română din Cernăuți. Și trebuie neapărat să-l menționez și pe poetul

Dumitru Mintencu, din generația mai tânără, cu atât mai mult cu cât am făcut parte din juriul care i-a acordat Premiul Societății Scriitorilor Bucovineni pentru o carte de versuri de incontestabil talent.

Tradiția paginilor deschise literaturii este respectată și de actuala echipă, cu președintele Societății Jurnaliștilor Români Independenți din regiunea Cernăuți, Nicolae Toma, redactor-șef, și cu Maria Toacă și Felicia Nichita-

torii l-au avut oaspete pe Arcadie Suceveanu, președintele Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova. Și aici a fost marcată în noiembrie anul trecut, într-un fel de neuitat, Ziua Bucovinei, cu reprezentanți ai Consulatului General al României de la Cernăuți, ai Mănăstirii Putna, ai ziarului „Crai nou” Suceava, ai Bibliotecii Bucovinei „I.G. Sbierea” Suceava, ai Societății Scriitorilor Bucovineni, prilej cu care Casa Mare a „Zorilor

• Fosta stradă lancu Flondor din Cernăuți

Toma, condeie de bază. Numai că Nicolae Toma a mers mai departe. El a îmbogățit viața culturală a orașului Cernăuți cu manifestări de deosebită calitate și atractivitate dedicate cărții și înaintașilor iluștri. Casa mare a „Zorilor Bucovinei” și-a deschis larg ușile în anii din urmă cernăuțenilor dornici de întâlniri cu scriitori, de lansări de carte, de recitaluri poetice și artistice. Aici au fost organizate comemorări ale foștilor colegi de redacție, poetul Ion Chilaru, Vasile Levițchi, poet, prozator, traducător de prim rang, ale omului de radio și scriitorului Mircea Motrici, cu lansarea volumelor sale postume, aici au fost sărbătorite la aniversarea zilei de naștere mulți dintre autorii *zoriștii* amintiți, aici citi-

Bucovinei” a fost împodobită cu portretele lui Ștefan cel Mare și Mihai Eminescu, realizate de pictorul cernăuțean Mihai Alisavetei.

În ultima săptămână a lui iulie, o nouă chemare a lui Nicolae Toma și a *zoriștilor* săi ne-a dus spre nord, pe cea mai frumoasă stradă din Cernăuți, în casa limbii, literaturii, sufletului românesc care este redacția „Zorilor Bucovinei”, ca să sărbătorim 150 de ani de la nașterea lui lancu Flondor, ctitorul, cavalerul Unirii. Desigur, avea dreptate (câtă dreptate!) prietena noastră Maria Toacă, atunci când își exprima convingerea că evenimentul ar fi meritat „o măreață solemnitate în Sala Sinodală a Reședinței Mitropolitane din Cernăuți, unde, cu 97 de ani în urmă, s-a decis destinul istoric al Bucovinei”. Dar cum gândul la cei care au fost și la cei care ne vor urma se înalță și din catedrale, și din case simple numai după măsura inimii, să ne bucurăm că l-am trăit din nou împreună acolo, sus, în unicul spațiu în care pe strada lancu Flondor de odinioară de trei sferturi de veac se gândește, se vorbește și se scrie fără întrerupere românește.

• Arcadie Suceveanu, oaspetele *zoriștilor*

Doina CERNICA